

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Herman Toom

HOIATUSLASK: REGULATSIOONID, POLITSEIAMETNIKE
ETTEVALMISTUS JA JUHTUMITE ANALÜÜS

Lõputöö

Juhendaja:
Andres Kutser
Lektor

Muraste 2013

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja piirivalvekolledž Kuu ja aasta: September 2012 - Mai 2013	
Töö pealkiri eesti keeles: HOIATUSLASK: REGULATSIOONID, POLITSEIAMETNIKE ETTEVALMISTUS JA JUHTUMITE ANALÜÜS Töö pealkiri saksa keeles: WARNSCHUSS: VERORDNUNGEN, DIE VORBEREITUNG DER POLIZEIBEAMTE UND DIE ANALYSE DER FÄLLE	
Töö autor: Herman Toom	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas.
Allkiri:	
Lühikokkuvõte: Käesoleva lõputöö maht on 37 lehekülge. Lõputöö eesmärgiks on analüüsida politsei tulirelva kasutamise juhtumeid, võrrelda Eesti politseitööd reguleerivaid seaduseid välismaiste vastavate seadustega ning uurida, millised on politseiametnike teadmised tulirelva kasutamise õigustest ja kohustustest. Eesmärgi täitmiseks analüüsis autor politseiametnike poolt sooritatud hoiatuslaskude õiguspärasust ja taktikalist vajadust. Samuti võrdles autor Eesti Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Soome Vabariigi vastavaid seaduseid ning proovib leida parimat lahendust võimaliku seaduse puudujäägi lahendamiseks Politsei ja piirivalve seaduses (PPVS). Kolmanda uurimisülesandena viis autor läbi küsitluse Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike ja ekspertide ehk PPA korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvataktika talituse vaneminstruktorite seas, et välja selgitada PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike teadmised tulirelva kasutamise õigustest ning selgitada välja võimalik koolitusvajadus. Uuringu valimisse kuulus kokku 353 politseiametniku Põhja prefektuuri korrakaitsebüroost ning neli politsei turvataktikatalituse vaneminstruktorit. Küsimustele vastas 202 politseiametniku Põhja prefektuurist ja kolm vaneminstruktorit. Töö autor jõudis seisukohale, et Saksamaa Liitvabariigi liidumaade eeskujul tuleks sisse viia täiendus PPVS-i ning sisustada mõiste hoiatuslask. Selgelt sisustatud mõiste lihtsustab politseiametnike tööd ning lisab enesekindlust kriitiliste situatsioonide lahendamisel. Käesolev lõputöö annab hea ülevaate Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike teadmistest tulirelva kasutamise valdkonnas.	
Võtmesõnad: hoiatuslask, tulirelv, tulirelva kasutamine, politseitaktika, politseiväljaõpe	
Võõrkeelsed võtmesõnad: Warnschuss, Schusswaffe, Schusswaffengebrauch, Polizeiliche Taktik, Polizeiausbildung	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu ja arhiiv	
Kaitsemisele lubatud	
Politsei- ja piirivalvekolledži direktor Aivar Toompere:	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Andres Kutser	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. RELVA KASUTAMISE JUHTUMID EESTI POLITSEIS AASTATEL 2009-2012 .	8
1.1. Üldine tulirelvakasutamise statistika.....	8
1.2. Hoiatuslasud 01.01.2010. kuni 30.06.2012.	10
2. HOIATUSLASK SOOME VABARIIGIS JA SAKSAMAA LIITVABARIIGIS	15
2.1. Politsei ja Piirivalve seadus ning Relvaseadus Eestis	15
2.2. Hoiatuslask Saksamaa Liitvabariigis.....	16
2.2.1. Hoiatuslask Saksamaa Liitvabariigi politseitööd reguleerivates õigusaktides	16
2.2.2. Hoiatuslaskude statistika Saksamaa Liitvabariigi politseis.	17
2.3. Tulirelva kasutamise regulatsioonid Soome vabariigi Politseiseaduses.....	18
3. UURING KORRAKAITSEBÜROO VÄLITÖÖD TEGEVATE AMETNIKE JA VANEMINSTRUKTORITE SEAS	21
3.1. Uuringu eesmärk	21
3.2. Küsitlus Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike seas	21
3.2.1. Küsitluse valim ja läbiviimine.....	21
3.2.2. Ametnike hinnang oma teadmiste kohta Politsei ja piirivalve seadusest	23
3.2.3. Alates Politsei ja piirivalve seaduse kehtima hakkamisest hoiatuslasu sooritanud politseiametnikud	26
3.2.4. Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate ametnike Politsei ja piirivalve seaduse teemaliste koolituste vajadus	26
3.3. Küsitlus korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvataktilituse vaneminstruktorite seas	28
KOKKUVÕTE	30
ZUSAMMENFASSUNG	32
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
KASUTATUD ÕIGUSAKTID	35
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	37

LISA 1 VEEBIPÕHINE KÜSITLUS EFORMULAR.COM KESKKONNAS	38
LISA 2 KÜSITLUS KORRAKAITSEPOLITSEIOSAKONNA OPERATIIVBÜROO POLITSEI TURVATAKTIKATALITUSE VANEMINSTRUKTORITELE	39

SISSEJUHATUS

Käesolev lõputöö on kirjutatud teemal “Hoiatuslask: regulatsioonid, politseiametnike ettevalmistus ja juhtumite analüüs”. Lõputöö autor töötab Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo Lääne-Harju politseijaoskonna patrullteenistuses korrakaitseametnikuna ning kannab oma igapäevaste tööülesannete täitmisel patrullis tulirelva. Autor on osalenud mitmetel praktilistel laskmisalastel koolitustel ning osaleb aktiivselt jaoskonna lasketreeningutel. Samuti on ta osalenud mitmetel teoreetilistel Politsei ja piirivalve seaduse (PPVS) koolitustel, kus on teiste seas käsitletud ka politseiametnike tulirelva kasutamise võimalusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi.

Hetkel kehtiv PPVS võeti vastu juba 06.05.2009. aastal (jõustus 1.01.2010 ja osaliselt 1.01.2012), asendades jõustudes Politseiseaduse ja Piirivalveseaduse. PPVS-i puudutavatel koolitustel, nii teoreetilistel kui ka praktilistel, on jätkuvalt üheks põhiteemaks, millal on politseiametnikul õigus kasutada tulirelva ning sellest tulenevalt ka küsimus, millal on politseiametnikul õigus sooritada hoiatuslask.

Töö autor on eelnevalt kirjutanud kursusetöö pealkirjaga “Hoiatuslask: Regulatsioonid ja praktika. Juhtumite analüüs ja edasine mõjususe”. Töö kokkuvõttes on autor jõudnud järelduseni, et Eesti õigusaktides on mõiste hoiatuslask sisustamata ning teeb ettepaneku PPVS-i vastava sisuline muudatus sisse viia. Seejuures pakub autor välja ka nägemuse, mismoodi võiks mõiste hoiatuslask sisustatud olla.

Kuna hetkel on Eesti õigusaktides mõiste hoiatuslask sisustamata tekitab see probleeme ja segadust politseiametnike seas. Parem juhul jäetakse hoiatuslask sooritamata kui selleks oleks õiguslik alus olemas aga halvemal juhul sooritatakse hoiatuslask ning võib-olla hiljem ka lask subjekti või objekti pihta, kui selleks tegelikult õiguslik alus puudus.

Töö autor tõstatab probleemi, et märkimisväärne osa Eesti politseiametnike poolt sooritatud hoiatuslaskudest on nii juriidiliselt kui ka taktikaliselt ebakorrektsed.

Lõputöö eesmärk on analüüsida politsei tulirelva kasutamise juhtumeid, võrrelda Eesti politseitööd reguleerivaid seaduseid välismaiste vastavate seadustega ning uurida, millised on politseiametnike teadmised tulirelva kasutamise õigustest ja kohustustest.

Probleemi lahendamiseks ja eesmärgi täitmiseks püstitab autor kolm uurimisküsimust:

- 1) Kui palju sooritatakse politseiametnike poolt hoiatuslaske ning kas need on juriidiliselt ja taktikaliselt korrektsed?
- 2) Kuidas on hoiatuslask sisustatud Saksamaa ja Soome seadustes?
- 3) Kas PPA Põhja prefektuuri politseiametnike teadmised PPVS-ist on piisavad, et lahendada sündmusi, kus on vajalik tulirelva kasutamine?

Uurimisküsimuste lahendamiseks on autor seadnud lõputöö uurimisülesandeks analüüsida politseiametnike poolt sooritatud hoiatuslaskude õiguspärasust ja taktikalist vajadust.

Samuti võrdleb autor Eesti Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Soome Vabariigi vastavaid seaduseid ning proovib leida parimat lahendust võimaliku seaduse puudujäägi lahendamiseks PPVSis.

Kolmanda uurimisülesandena viib autor läbi küsitluse PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike ja ekspertide ehk PPA korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvataktika talituse vaneminstruktorite seas, et välja selgitada PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike teadmised tulirelva kasutamise õigustest ning selgitada välja võimalik koolitusvajadus.

Sellest tulenevalt on töö struktuurselt jaotatud kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis analüüsib autor PPA korrakaitsepolitseiosakonna poolt koostatud relvakasutamise juhtumeid aastatel 2010-2012. Seejuures tuues välja statistikat, kui paljudes relvakasutamise juhtumites on sooritatud hoiatuslask ning kas need on olnud juriidiliselt ja taktikaliselt korrektsed või mitte.

Teises peatükis võrdleb autor PPVSi meie lähinaabri Soome politseitööd reguleerivate õigusaktidega ning meie seadusloomes oluliseks eeskujuks oleva Saksamaa politseitööd reguleerivate seadustega.

Kolmandas peatükis analüüsib autor PPA Põhja prefektuuris välitööd tegevate politseiametnike ja PPA politsei turvataktika talituse vaneminstruktorite seas läbiviidud küsitluse tulemusi, mille eesmärk oli välja selgitada, kui tugevad on ametnike teadmised PPVS-ist, mis puudutab tulirelva kasutamise temaatikat. Arvestades asjaolu, et PPVS on 01.01.2013 seisuga kehtinud juba kolm aastat peaksid tänaseks päevaks politseiametnikud ennast igapäeva töös juba suhteliselt kindlalt tundma ning seaduses hästi orienteeruma.

Politsei teenistusrelvade kasutamise teemal on ka varem uurimistöid kirjutatud. 2012. aasta kevadel kaitses Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledži üliõpilane Raido Aamer lõputööd pealkirjaga “Politsei teenistusrelvade kasutamise alused Eesti Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Venemaa Föderatsiooni näitel”. Autorile teadaolevalt ei ole aga hoiatuslasuga seonduvat temaatikat varema lõputöö tasemel uuritud.

Autor on saanud PPA uurimistööde kooskõlastamise komisjonilt 19.12.2012 kirjaga nr 1.1-14/104-2 loa küsitluste läbiviimiseks.

Käesolevas töös on kasutatud õigusaktide 01.03.2013. a. seisuga redaktsioone.

1. RELVA KASUTAMISE JUHTUMID EESTI POLITSEIS AASTATEL 2009-2012

1.1. Üldine tulirelvakasutamise statistika

Politsei- ja Piirivalveametis (edaspidi PPA, enne 01.01.2010.a. Politseiamet) on süstemaatiliselt dokumenteeritud ja analüüsitud politseiametnike relva kasutamise juhtumeid väljaspool lasketiiru alates 2008nda aasta neljandast kvartalist. Kuni 31.12.2011.a. koostasid prefektuuride vastavad ametnikud analüüsid ning edastasid need korrakaitsepolitseiosakonna arendusbüroole (enne 01.01.2010.a. liiklusjärelvalve ja korrakaitse osakond). Hetkel tegeleb juhtumite analüüsi ja dokumenteerimisega 01.01.2012.a. tööd alustanud korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvataktika talitus.

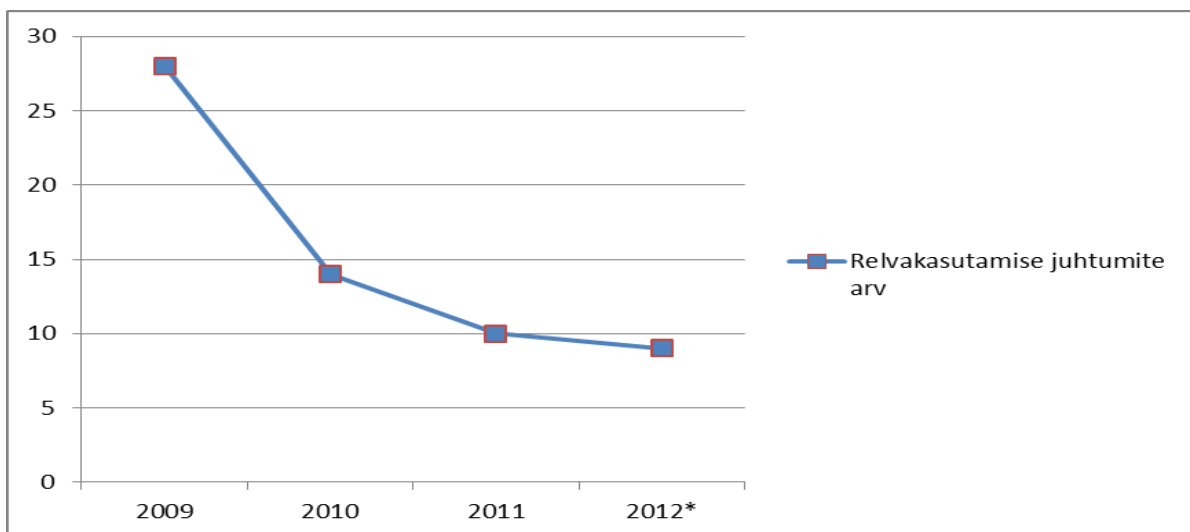
Aastal 2009 on koostas tulirelvakasutamise kokkuvõtteid ja nende analüüse Politseiameti liiklusjärelvalve ja korrakaitse osakond. Aastal 2009 kasutasid politseiametnikud teenistusülesannete täitmisel tulirelva 28 sündmuse lahendamise juures. Enamus juhtumeid oli seotud politsei peatumismärkuande eiramisega mootorsõiduki juhtide poolt – 13 juhtumit. Kolmel korral kasutas politseiametnik tulirelva ründe tõkestamiseks. Samuti kolmel korral kasutati tulirelva vigastatud looma hukkamiseks. Korra oli politseiametnik sunnitud tulirelva kasutama inimesi ründava koera ründamisvõimetuks muutmiseks. Kaheksa sündmust oli seotud muude väljakutsete lahendamisega.

Alates aastast 2010 koostab ja analüüsib kokkuvõtteid PPA korrakaitsepolitseiosakond.

Aastal 2010 hakkas kehtima PPVS ning samaaegselt langes oluliselt tulirelva kasutamise juhtumite arv teenistusülesannete täitmisel. 2010. aastal kasutasid politseiametnikud erinevate sündmuste lahendamise juures tulirelva 14 korral. Politsei peatumismärkuannet eiravate mootorsõidukijuhtide suhtes kasutati tulirelva seitsmel korral. Kolmel korral oli tegemist vigastatud looma hukkamisega. Samuti kolmel korral oli tulirelva kasutamine vajalik kurjategija kinnipidamisel. Hoiatuslask sooritati seitsme sündmuse lahendamise juures.

Aastal 2011 kasutasid politseiametnikud tulirelva kümnel korral. Seega jätkas juhtumite arv kerget langust. Aastal 2011 kasutasid politseiametnikud politsei peatumismärguannet eiravate mootorsõidukijuhtide suhtes tulirelva kahel juhul. Ühel juhul oli tegemist vigastatud looma hukkamisega. Hoiatuslask sooritati nelja sündmuse lahendamise juures

Aastast 2012 olid autorile kättesaadavad esimese poolaasta andmed. Olemasolevate andmete järgi kasutasid politseiametnikud tulirelva üheksal korral. Aasta 2012 esimesel poolel kasutasid politseiametnikud peatumismärguannet eiravate mootorsõidukijuhtide suhtes tulirelva kahel juhul. Ühel juhul oli tegemist vigastatud looma hukkamisega. Hoiatuslask sooritati kuue sündmuse lahendamise juures.

Joonis 1. Tulirelva kasutamise juhtumite arv teenistusülesannete täitmisel ajavahemikul 01.01.2009-30.06.2012.

Pärast PPVSi kehtima hakkamist kahanes sündmuste arv, kus politseiametnikud tulirelva kasutasid täpselt poole võrra (2009 – 28 juhtumite ja 2010 – 14 juhtumit). Viimase kolme aasta vastavat numbrid on olnud samal tasemel varieerudes kümne kuni 14 juhtumi vahel.

1.2. Hoiatuslasud 01.01.2010. kuni 30.06.2012.

Alates 01.01.2010.a. hakkas kehtima Politsei ja Piirivalveseadus (PPVS), mis asendas senini kehtinud Politseiseaduse ja Piirivalveseaduse. Sellega muutusid ka politseiametnike võimalused kasutada oma teenistusülesannete täitmisel tulirelva. Mõiste hoiatuslask ei olnud sisustatud ei Politseiseaduses ega ole sisustatud ka hetkel PPVS-is.

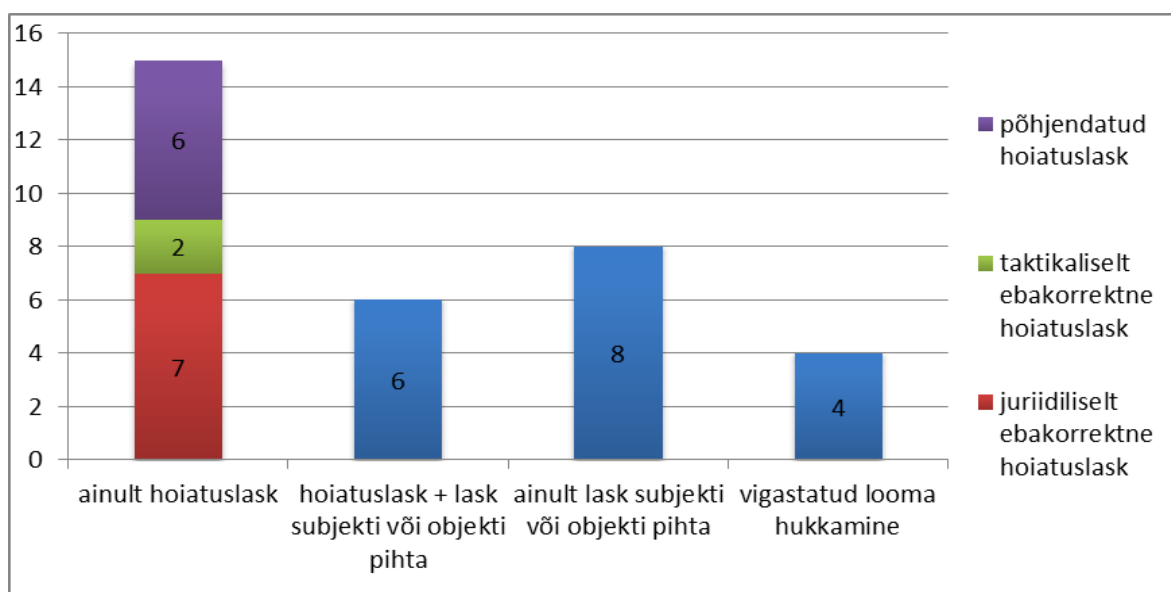
Kuigi hoiatuslask on seaduses sisustamata on seda lahti mõtestanud ja selle eesmärki selgitanud mitmed turvataktika asjatundjad. Üks viimasemaid analüüse pärineb PPA politsei turvataktika talituse koostatud 2012. aasta I poolaasta politsei tulirelva kasutamise analüüsist. Analüüsis kirjutati, et hoiatuslasuna mõistetakse tegevust, mis sooritatakse teavitamiseks isikut, et tema suhtes on õigus tulirelva kasutada ning andes talle viimase võimaluse keelatud tegevus lõpetada. Seega ei saa hoiatada isikut, kelle suhtes tulirelva pole lubatud kasutada (sellisel juhul oleks tegemist ebaseadusliku jõu kasutamisega ähvardamisega). Sagedamini eksitakse hoiatamise vastu kurjategija põgenemise peatamisel (puudub vahetu kõrgendatud oht või esimese astme vägivaldne kuritegu) või peale sõiduki sundpeatamist isikute põgenemisel, kui on õigus sõiduki suhtes tulirelva kasutada, kuid mitte sõidukis viibivate isikute suhtes.

Seadust, erinevaid analüüse ja juhtumeid lugedes sõnastas lõputöö autor järgmised mõisted:

- 1) Juriidiliselt ebakorrektnel hoiatuslask – hoiatuslask, mis sooritati situatsioonis, kus politseiametnikul ei olnud seadusliku alust tulirelva kasutada subjekti või objekti suhtes.
- 2) Taktikaliselt ebakorrektnel hoiatuslask – hoiatuslask, mis sooritati situatsioonis, kus politseiametnikul oli seaduslik alus kasutada tulirelva subjekti või objekti suhtes, kuid hoiatuslasu sooritamine ei täitnud oma eesmärki (nt. isik, keda hoiatati ei kuulnud hoiatuslaske).

Politseiametnikud on mitmete sündmuste lahendamise juures enne tulirelva kasutamist objekti või subjekti suhtes sooritanud hoiatuslasu. On esinenud ka juhtumeid, kus piiratud

on ainult hoiatuslasuga. Vaadeldava ajavahemiku, 01.01.2010 kuni 30.06.2012, jooksul on politseiametnikud sooritanud ühe või mitu hoiatuslasku 21 sündmuse lahendamise juures. Kuue sündmuse juures järgnes hoiatuslasule ka lask subjekti või objekti pihta. 14 juhul sooritati ainult hoiatuslask. Sündmused, kus sooritatakse üks või mitu hoiatuslasku moodustavad relva kasutamise juhtumite üldarvust 64 %. Sündmused, kus sooritati ainult hoiatuslask ilma järgneva lasuta subjekti või objekti pihta moodustavad juhtumite üldarvust 45,4 %. Neid sündmusi analüüsid selgub, et märkimisväärne osa hoiatuslaskudest ei ole, kas juriidiliselt või taktikaliselt korrektsed.

Joonis 2. Tulirelva kasutamise erinevad teenistusülesannete täitmisel ajavahemikul 01.01.2010-30.06.2012.

Kahel juhul saab öelda, et sooritatud hoiatuslasud ei olnud taktikaliselt korrektsed ning seitse hoiatuslasku ei olnud seaduslikult korrektsed. Igal kolmandal hoiatuslasul ei ole seadusliku alust. Suur ebakorreksete hoiatuslaskude osakaal näitab, et politseiametnikud haaravad liiga kergekäeliselt tulirelva järele. Põhjused võivad olla mitmesugused. Selleks võib olla seaduse ebapiisav tundmine või üritatakse hoiatuslaskude sooritamise abil kompenseerida oma füüsilist trenimatust nagu järgnevalt kirjeldatud sündmuse puhul.

21.08.2010.a kella 04:37 ajal said Tartu politseijaoskonna patrullteenistuse politseiametnikud S.V. ja A.U. teate, et Tartu linnas Vabaduse puiesteel liigub välijuhi peatumismärguannet eiranud sõiduauto. Patrullekipaaž liikus välijuhi appi.

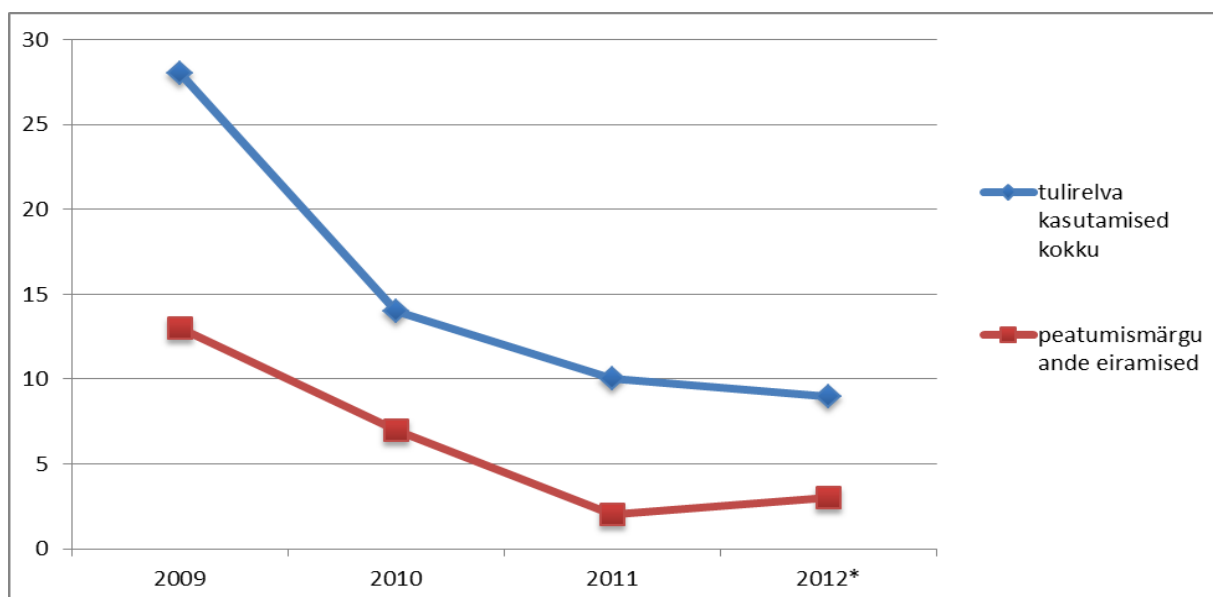
Peatumismärguannet eiranud sõiduauto sõitis linnast välja Tallinna suunas. Tagaetav sõiduk peatus lõpuks Tallinn - Tartu - Luhamaa maantee 153. km-l. Sõidukis viibis kokku kaheksa isikut. Kontrollimise käigus väljus sõidukist üks noormees ja üritas põgeneda metsa. S.V. järgnes sõidukist isikule ja andis korralduse peatuda, mille peale isik ei reageerinud. Kuna mets oli tihe ja isik hakkas silmist kaduma tegi S.V. teenistusrelvast kaks hoiatuslasku õhku kuid isik jätkas jooksmist. Mets lõppes ja algas soo ning S.V. andis uuesti korralduse peatuda, mispeale isik viskas pikali ning S.V. pidas isiku kinni.

Analoogseid juhtumeid on aastatel 2010-2012 toimunud mitmeid. Sõiduki peatumisele järgnenud sündmuste ahela jooksul ei olnud politseiametnikul ühtegi seadusliku alust kasutada põgeneva isiku suhtes tulirelva, seega ei olnud tal seadusliku alust sooritada ka hoiatuslaske. Ei olnud vahetut ohtu elule ega kehalisele puutumatusale (PPVS § 32³ lg 2 p 1). Põgenev isik ei pannud toime vägivaldset esimese astme kuritegu või kuritegu, mille eest saaks määrata eluaegset karistust ning mõni eelnimetatud kriteeriumitele vastav kuritegu ei olnud ka vahetult eesseisev (PPVS § 32³ lg 2 p 2). Samuti ei olnud põgeneva isiku näol tegemist ei kahtlustatava, süüdistatava ega süüdimõistetud isikuga (PPVS § 32³ lg 2 p 3).

Samuti jääb tihti hoiatuslaskude taktikaline ettevalmistus nõrgaks. Tulirelva kasutamise üldarvust 41 % moodustavad situatsioonid, kus sõidukijuhi eiravad politsei poolt antud kohustusliku peatumismärguannet.

Ants Kalev (2003:46) selgitab, et kui üldjuhul tuleb tulirelva väljavõtmisel seda kohe ka kasutada, on politseitöös piisavalt olukordi, kus on väga efektiivne olnud vastase peatamisel hoiatuslasku /-laskude tegemine. Taktikaliselt on mõttetu salv tühjaks lasta või sooritada hoiatuslask olukorras, kus näiteks tugeva müra tõttu (sõidukiga kihutades) ei pruugi vastane lasku kuulda.

2008. aastal lindistas Julgestuspolitsei liiklusjärelvalve osakond (praegune PPA korrakaitsepolitseiosakonna liiklusbüroo liiklusjärelvalvetalitus) õppevideo, milles oli näha kuidas politseiametnik sooritas kiirustel 50 km/h ja 100 km/h liikuvast sõidukist 3 meetri, 10 meetri ja 20 meetri kauguselt hoiatuslaske ning vahetult tema ees liikuvast sõidukist oli seda kuulda ainult juhul kui lasud sooritati kolme meetri kauguselt. 10 ja 20

Joonis 3. Tulirelva kasutamised kokku võrdluses politsei peatumismärguande eiramistega seotud juhtumitega, kus on kasutatud tulirelva aastatel 01.01.2009-30.06.2012.

meetri kauguselt sooritatud laske kuulda ei olnud. Katse ajal mängis eesliikivas sõidukis raadio ning kui põgenevas sõidukis peaks viibima rohkema kui üks inimene, võib arvata, et adrenaliinirohkes olukorras on põgeneval sõidukijuhil äärmiselt raske kuulda temast tagapool tehtavaid hoiatuslaske. Kuigi vastavalt PPVS § 7³² lg 4 võib sõiduki sundpeatamiseks kasutada relva, tuleb väga põhjalikult kaaluda, kas politsei poolt antud peatumismärguande eiramise situatsioonides on taktikaliselt efektiivne sooritada hoiatuslaske. Eelmainitud õppevideo on kõigile vabalt kättesaadav PPA sisevõrgus korrakaitsepolitsei sektsioonis liiklusjärelvalve õppematerjalide seas.

Video juures on Tarmo Miilitsa kommentaar, milles ta manitseb politseiametnike hoolega järgi mõtlema peatumismärguande eiramise situatsioonides tulirelva kasutamise vajalikkuse üle: „Relva kasutamine peatamissituatsioonides on äärmuslik lahendus, antud video illustreerib väga hästi kui mõttetu on hoiatuslaskude tegemine peatumismärguandele mitte reageerinud sõiduki peatamisel. Ainuüksi juba mittepeatumise situatsioon mõjub politseiametnikule stressitekitavalt, relva kasutamine lisab adrenaliini organismi veelgi enam, viies inimese stressiolukorda ja häirib seega nii reaktsioonikiirust kui taju. Relva kasutamine on äärmuslik abinõu ja sellest pole rikkuja peatamisel kasu!“

11.06.2010 kella 03.01 ajal andis Viljandi linnas Maramaa puiesteel Viljandi politseijaoskonna patrullekipaaz koosseisus J. A. ja M. M. sinise ja punase vilkuriga peatumismärguande sõiduautole BMW 730i, kuid sõiduk ei peatunud. BMW sõitis Viiratsist Väluste poole, edasi pööras Tartu – Viljandi – Kilingi-Nõmme maanteele ja suundus Tartu poole. Kell 03.13 ajal Viljandi – Väluste – Mustla teel enne Vasara asulat tegi M.M. BMW peatamiseks teenistuspüstolist kolm hoiatuslasku õhku, kuid sõiduk ei peatunud. Kell 03.23 peatus BMW Viljandi maakonnas Kolga-Jaani vallas Vaibla puhkealal Veldemanni puhkekeskuse juures ja BMW juht põgenes. Kohale saadetud teenistuskooeral ei õnnestunud samuti leida roolis olnud isikut.

Vastavalt PPVS § 7³² lg 4 on politseiametnikul õigus kasutada tulirelva sõiduki sundpeatamiseks, kui sõiduki juht ei täida sõiduki peatamise märguannet. Seega toimisid politseiametnikud seaduse piires. Kaheldav on aga selle sündmuse puhul hoiatuslaskude taktikaline vajadus. Politseiametnike ettekannetest nähtub, et BMW kiirus oli kohati kuni 210 km/h. Selliste suurte kiiruste puhul on väga ebatõenäoline, et juht neid hoiatuslaske kuulis. Tõenäoliselt ei täitnud hoiatuslaskude sooritamine oma eesmärki – sellele viitab ka asjaolu, et juht jätkas pärast hoiatuslaskude sooritamist suurel kiirusel põgenemist veel kümme minutit. PPA politseiinstruktor Peeter Aan kirjutas juhtumit analüüsis, et antud situatsioonis ei olnud taktikaliselt efektiivne teenistusrelvast hoiatuslaskude tegemine.

Selle sündmuse kokkuvõtteks võib öelda, et antud situatsioonis oli korduvalt politsei poolt antud peatumismärguannet eiranud sõiduki suhtes küll tulirelva kasutamise seaduslik alus olemas, kuid taktikaliselt see efektiivne ei olnud.

Hoiatuslasu eesmärk on hoiatada isikut, kelle suhtes kavatsetakse tulirelva kasutada ja hoiatuslask ei ole eesmärgipärane kui see ei ole kuuldav isikule, kelle suhtes seda rakendatakse või kui isik jätab selle korduvalt tähelepanuta. Samuti on põhjendamatu on teha hulgaliselt hoiatuslaske (Aeg 2008).

2. HOIATUSLASK SOOME VABARIIGIS JA SAKSAMAA LIITVABARIIGIS

2.1. Politsei ja Piirivalve seadus ning Relvaseadus Eestis

Eesti politseiametnike tulirelva kasutamise õigused on sätestatud PPVSis. Paragrahv 32³ sätestab, millistel juhtudel on politseiametnikel õigus kasutada tulirelva (Politsei ja piirivalveseadus, 06.05.2009). Sõiduki sundpeatamisel lubab PPVS relva kasutada paragrahvis 7³² lõige 4. Paragrahv 26 sätestab, et relvaga isiku, looma või asja mõjutamine on vahetu sund. Paragrahvis 31 on sätestatud vahetu sunni eest hoiatamine. Seadus sätestab, et vahetu sunni eest hoiatamise võimalusi on kaks: suulisel ja kirjalikult. Mõiste hoiatuslask PPVSis puudub.

Relvaseaduse paragrahv 10 lõige 2 sätestab, et relva kasutamine (Relvaseaduse mõistes) on vahetu ja eesmärgipärane tegevus objekti tabamiseks või kahjustamiseks relvaga (Relvaseadus, 13.06.2001). Seega saab järeldada, et hoiatuslask ei ole relva kasutamine kuna eesmärk ei ole objekti tabamine või selle kahjustamine. Mõiste hoiatuslask Relvaseaduses puudub.

2012. aastal kirjutatud kursusetöö kokkuvõttes teeb autor ettepaneku lisada PPVSi mõiste hoiatuslask ning sisustada see järgnevalt - kui isiku suhtes on PPVS paragrahv 32³ alusel võimalik kasutada tulirelva võib teda hoiatada hoiatuslasu sooritamisega ohutus suunas õhku, kui muul viisil hoiatamine ei ole võimalik või otstarbekas.

Autor leiab, et on mõistlik täiendada Politsei ja piirivalve seadust mõistega hoiatuslask, kuna selgelt sisustatud mõiste lihtsustab politseiametnike tööd ning lisab enesekindlust kriitiliste situatsioonide lahendamisel.

2.2. Hoiatuslask Saksamaa Liitvabariigis

Saksa õigus on olnud Eesti õigusele oluliseks eeskujuks (Hirsnik 2009). Saksamaa on liitvabariik, mis koosneb 16 liidumaast. Igal liidumaal on oma põhiseadus, parlament ja valitsus. Vastavalt Saksamaa Liitvabariigi põhiseaduse (saksa keeles *Das Grundgesetz*) artikkel 72 lõige ühele on liidumaadel õigus vastu võtta seadusakte oma põhiseadusliku pädevuse piires kuni liit ei ole oma seadusandliku võimalust antud valdkonnas kasutanud.

2.2.1. Hoiatuslask Saksamaa Liitvabariigi politseitööd reguleerivates õigusaktides

Vastavalt põhiseadusele kuulub politseiõigus (saksa keeles *Das Polizeirecht*) liidumaade pädevusse. Igal liidumaal on oma politseiõigust reguleeriv seadus, mis on erinevates liidumaades erinevate nimetustega. Liidumaade seadused võtavad malli 25.11.1977.a. liidumaade siseministrite konverentsil kirja pandud ühisest politseiõiguse musternäidisest (saksa keeles *Der Musterentwurf eines einheitlichen Polizeigesetzes*). Sellest siseministrite konverentsil kirja pandud näidisest on paljud liidumaad lisanud oma vastavatesse seadustesse järgmise lause - ähvarduseks tulirelvakasutamise eest loetakse ka hoiatuslasu sooritamist (saksa keeles *Als Androhung des Schusswaffengebrauchs gilt auch die Abgabe eines Warnschusses*). Selline säte on Baieri, Brandenburgi, Bremeni, Hamburgi, Hesseni, Alam-Saksimaa, Nordrhein-Westfaleni, Rheinland-Pfalzi, Saarimaa, Saksimaa, Saksi-Anhalti, Berliini ja Tüüringi liidumaade vastavates seadustes.

Mecklenburg-Vorpommerni ja Schleswig-Holsteini liidumaad on asendanud sõna ähvardus (saksa keeles *Androhung*) sõnaga hoiatus (saksa keeles *Warnung*).

Baden-Württembergi liidumaa Politseiseaduse paragrahv 52 lõige 2 sätestab, et kui asjaolud võimaldavad peab vahetu sunni rakendaja hoiatama vahetu sunni kohaldamise eest. Hoiatamise viisi ja vormi ei ole eraldi sätestatud.

Seega on Saksamaa Liitvabariigi 16-st liidumaast 15-l politseitööd reguleerivad seadused, milles on sisustatud mõiste hoiatuslask.

2.2.2. Hoiatuslaskude statistika Saksamaa Liitvabariigi politseis.

Liidumaade siseministrite konverentsi ülesandel kogub Saksamaa Kõrgem Politseikool (saksa keeles *Deutsche Hochschule für Polizei*) statistikat relvakasutamise juhtumite kohta politseiasutustest üle Saksamaa. Aastatel 2009-2011 kasutasid Saksamaa politseinikud tulirelva teenistusülesannete täitmisel keskmiselt 9032 korda aastas, millest 98,8 % moodustavad vigastatud looma hukkamised. Inimese vastu kasutasid politseiametnikud tulirelva keskmiselt 109 korda aastas, millest hoiatuslasud moodustasid 48,6 %. Võrdluseks Eestis olid samal ajavahemikul vastavad näitajad 15 ja 66,6 %.

Tabel 1. Relvakasutamised inimese vastu Saksamaa politseiametnike poolt aastatel 2002-2011.

Aasta	Relvakasutamised inimese vastu	Neist hoiatuslasud	Tulistamise tagajärjel hukkunud	Tulistamise tagajärjel vigastatud
2002	189	115	6	28
2003	170	99	3	23
2004	164	71	9	23
2005	133	72	4	30
2006	90	57	6	15
2007	124	63	10	23
2008	127	69	9	15
2009	106	51	6	21
2010	106	59	8	23
2011	115	49	6	15

2.3. Tulirelva kasutamise regulatsioonid Soome vabariigi Politseiseaduses

Politsei ülesandeid, kohustusi ja õiguseid reguleerib Soomes politseiseadus (soome keeles *Poliisilaki*).

Soome politsei internetilehel on eraldi sektsioon pühendatud politsei õigustele ning seal on lahti seletatud ka Soome politsei õigused vahetu sunni kasutamisel. Paljuski on küll ümberkirjutatud Politseiseadust, kuid lisatud on mõned selgitused, mis aitavad seadust paremini mõista.

Soome Politseiseaduse § 27 sätestab politseiametnike võimalused vahetu sunni kasutamiseks.

- (1) Soome politseiametnikel on teenistusülesannete täitmisel õigus vastupanu ületamiseks ja kõrvaldamiseks, isiku kinnipidamiseks, vahialuse põgenemise vältimiseks, takistuste kõrvaldamiseks või eelseisva kuriteo või muu ohtliku teo või sündmuse ärahoidmiseks kasutada selliseid vahetu sunni vahendeid, mis on vajalikud olukorra lahendamiseks.

Selgitus Soome politsei interneti kodulehelt: *Sellistel juhtudel on politseil õigus kasutada kas füüsilist jõudu või erinevaid abivahendeid. Abivahenditeks võivad olla teleskoopnuiad, gaasipihustid või tõsisematel juhtudel ka tulirelvad. Politsei püüab täita oma ülesandeid alati eeskätt nõu, ettekirjutuste ja käskude abil.*

- (2) Vahetu sunni rakendamise vajalikkuse hindamisel tuleb lähtuda ülesande tähtsusest ja kiireloomulisusest, vastupanu ohtlikkusest, kasutada olevaid ressursse arvestades ning muudest olukorda mõjutavatest asjaoludest.

Selgitus Soome politsei interneti kodulehelt: *Jõudu rakendades järgitakse minimaalse kahju põhimõtet. Näiteks korteri lukku ei murta, kui ülesande kiireloomulisus seda ei nõua. Võimalusel muretsetakse võti, millega pääseb korterisse sisse kahju tekitamata.*

- (3) Politseiametniku taotlusel või nõusolekul võib eraisik ajutiselt abistada politseiametnikku olukorras, kus on vaja kasutada kolmanda isiku jõudu väga tähtsa ja kiireloomulise politsei ametiülesande täitmisel. Eraisikul on õigus politseiametniku juhendamisel kasutada neid vahetu sunni vahendeid, milles politseiametnik oma pädevuse alusel teda volitab.

Selgitus Soome politsei interneti kodulehelt: *Jõudu kasutatakse siis kui muud vahendid enam ei aita või kui ülesande täitmise iseloom vajab vahetu sunni kasutamist. Vahetu sunni kasutamisel arvestatakse ülesande tähtsust ja kiireloomulisust, vastupanu ohtu ning kolmandale isikutele tulenevat ohtu.*

Jõu kasutamine on lubatud kõikides politseivaldkondades. Praktikast esineb kõige tihedamini vahetu sunni rakendamist erinevate korrakaitsepolitsei ülesannete täitmisel. Politseiametnikel on nagu kõigil teistelgi inimestel õigus ennast kaitsta hädakaitse sätete alusel.

- (4) Politseil on õigus kaitsejõudude abiga kasutada sõjalist jõudu terroriakti tõkestamiseks või peatamiseks kaitsejõudude teenistusabiseaduses ette nähtud ulatuses.

01.01.2014. aastal jõustub Soomes uus Politseiseadus. Selles seaduses on eraldi reguleeritud tulirelva kasutamine. Politseiseaduse teine peatükk § 19 – Tulirelva kasutamine:

- (1) Tulirelva võib kasutada vaid juhul, kui tegemist on otsese ja tõsise ohuga inimese elule või tervisele ja kui leebemat vahendit ei ole võimalik kasutada. Tulirelva võib kasutada ka kiire ja olulise tööülesande täitmisel objekti, looma või muu sarnase takistuse kõrvaldamiseks. Tulirelva ei tohi kasutada rahvahulga laiali ajamiseks, välja arvatud juhul, kui kasutatakse gaasilist laskemoona või muud sarnast laskemoona eraldi vastuvõetud sätete kohaselt.

- (2) Tulirelva kasutamine tähendab Relvaseaduse § 2 tähenduses tulirelva kasutamise eest hoiatamist, tulirelva kasutamise eest ähvardamist ja lasu tulistamist. Tulirelva kabuurist välja võtmine ja laskeasendi sisse võtmine ei ole tulirelva kasutamine.
- (3) Tulirelva kasutamise eest hoiatamisest võib loobuda, kui ta olukorra kiireloomulisust arvesse võttes ei ole see võimalik.

Politseiseaduse teise peatükki § 18 lõige kaks sätestab, et jõu kasutamise eest tuleb hoiatada kui hoiatamine on võimalik ja otstarbekas. Hoiatada tuleb sobival viisil ja arusaadavalt.

Mõistet hoiatuslask ei ole eraldi sõnastatud ei praeguses ega tulevases Soome politseiseaduses. Samuti pole sellist mõistet Soome Relvaseaduses.

3. UURING KORRAKAITSEBÜROO VÄLITÖÖD TEGEVATE AMETNIKE JA VANEMINSTRUKTORITE SEAS

3.1. Uuringu eesmärk

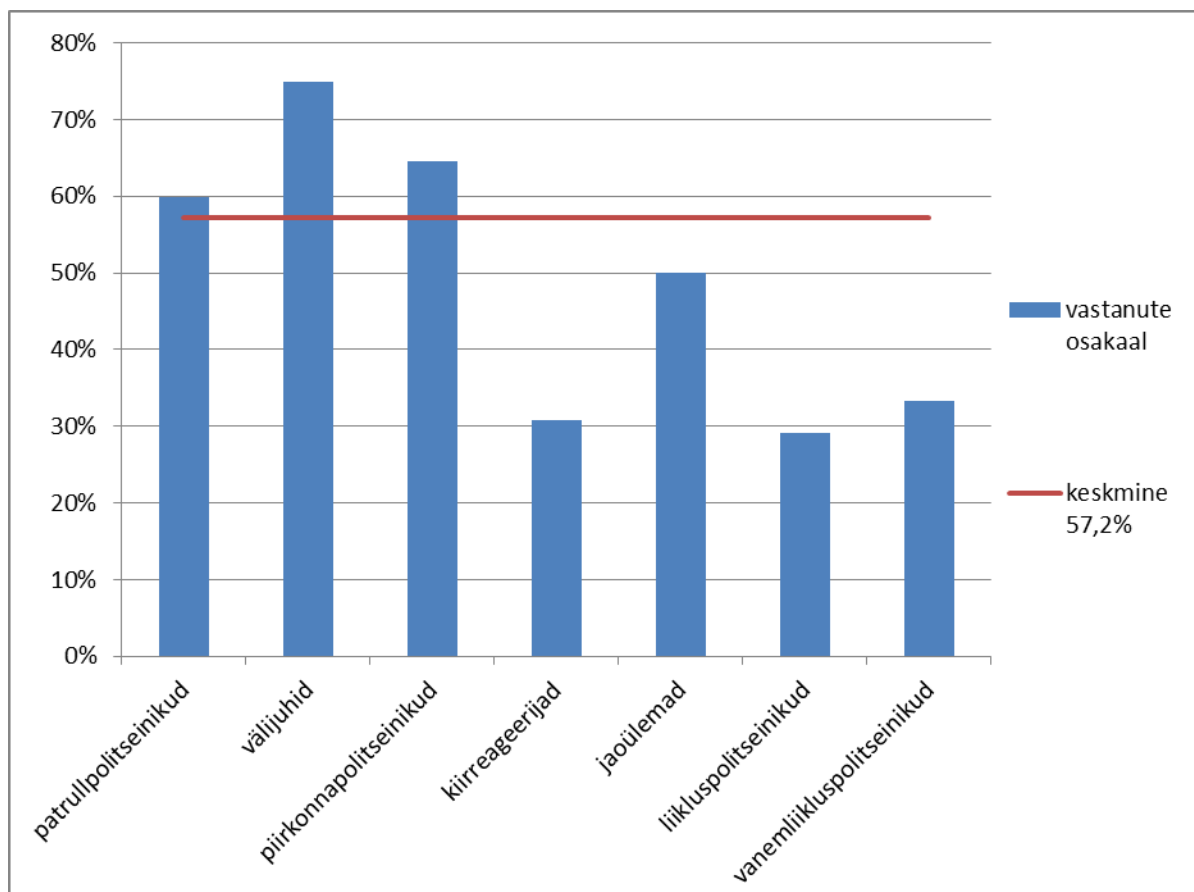
Uuringu abil otsis autor vastust küsimusele kas PPA Põhja prefektuuri politseiametnike teadmised PPVS-ist on piisavad, et lahendada sündmusi, kus on vajalik tulirelva kasutamine? Sellele uurimisküsimusele vastuse saamiseks viis autor läbi küsitluse Põhja prefektuuri ametnike ja PPA korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvatakatalituse vaneminstruktorite seas.

3.2. Küsitlus Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike seas

3.2.1. Küsitluse valim ja läbiviimine

Saamaks aimu PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate ametnike teadmistest, mida on vaja, et lahendada olukordi, kus on vajalik tulirelva kasutamine, viis autor läbi küsitluse. Küsitluse valimisse kuulusid PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo patrullpolitseinikud (164 ametniku), välijuhid (20 ametniku), piirkonnapolitseinikud (110 ametniku), liikluspolitseinikud (41 ametniku), vanemliikluspolitseinikud (kolm ametniku), kiirreageerijad (13 ametniku) ja jaoülemad (kaks ametniku). Kokku 353 politseiametnikku seisuga 01.01.2013 (PPA interneti sisevõrk). Valimi koostamisel arvestas autor asjaoluga, et eelmainitud ametnikel on kõige tõenäolisem sattuda oma igapäeva töös olukordadesse, kus võib tekkida vajadus kasutada tulirelva. Küsimustikule oli võimalik vastata interneti teel eFormular.com veebikeskkonnas. Küsimustik oli avalik alates 06.01.2013 kell 12:00 kuni 17.02.2013 kell 17:00. Lingi küsitluse asukohaga internetis saatis autor kõikide valimisse kuuluvate struktuuriüksuste e-posti listidesse kuus korda – 06.01., 13.01., 20.01., 28.01., 5.02. ja 11.02.

Küsitlusele vastas 202 ametniku ehk 57,2 % valimist. Patrullpolitseinikest vastas küsimustikule 98 ametniku (59,8 % patrullpolitseinikest), välijuhtidest 15 ametniku (75 % välijuhtidest), piirkonnapolitseinikest 71 ametniku (64,5 % piirkonnapolitseinikest), liikluspolitseinikest 12 ametniku (29,2 % liikluspolitseinikest), vanemliikluspolitseinikest üks ametnik (33,3 % vanemliikluspolitseinikest), kiirreageerijatest 4 ametniku (30,8 % kiirreageerijatest) ja jaoulematest üks ametnik (50 % jaoulematest).

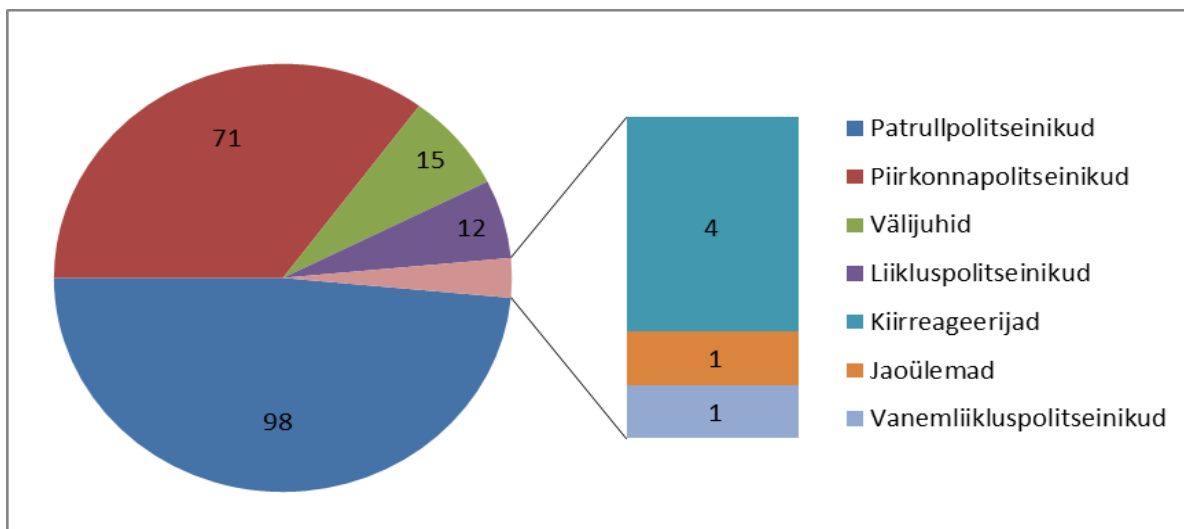

Joonis 4. Küsitlusele vastanute osakaal võrdluses küsitluse valimiga.

Vastanute koguhulgast oli kõige suurem osakaal patrullpolitseinikel, kes moodustavad vastanute koguhulgast 48,5 % (98 vastajat). Töö iseloomu arvestades on ka patrullpolitseinikud kõige tõenäolisemad, kes võivad sattuda olukordadesse, milles on vaja kasutada tulirelva. 2012. aasta üheksast tulirelva kasutamise juhtumist vähemalt kuuel juhul kasutas tulirelva just patrullpolitseinik (PPA Turvatakatalitus:2012).

Piirkonnapolitseinike osakaal vastanute koguhulgast oli 35,1 % (71 vastajat). Teiste ametikohtade osakaal vastanute koguhulgast jäi alla 8 %, mis on ka loogiline kuna neid

ametikohti on struktuurist tulenevalt ka oluliselt vähem kui patrull- ja piirkonnapolitseinike. Erandiks on liikluspolitseinikud, keda töötab Põhja prefektuuris 41 aga nende vastamise protsent oli kõige madalam.

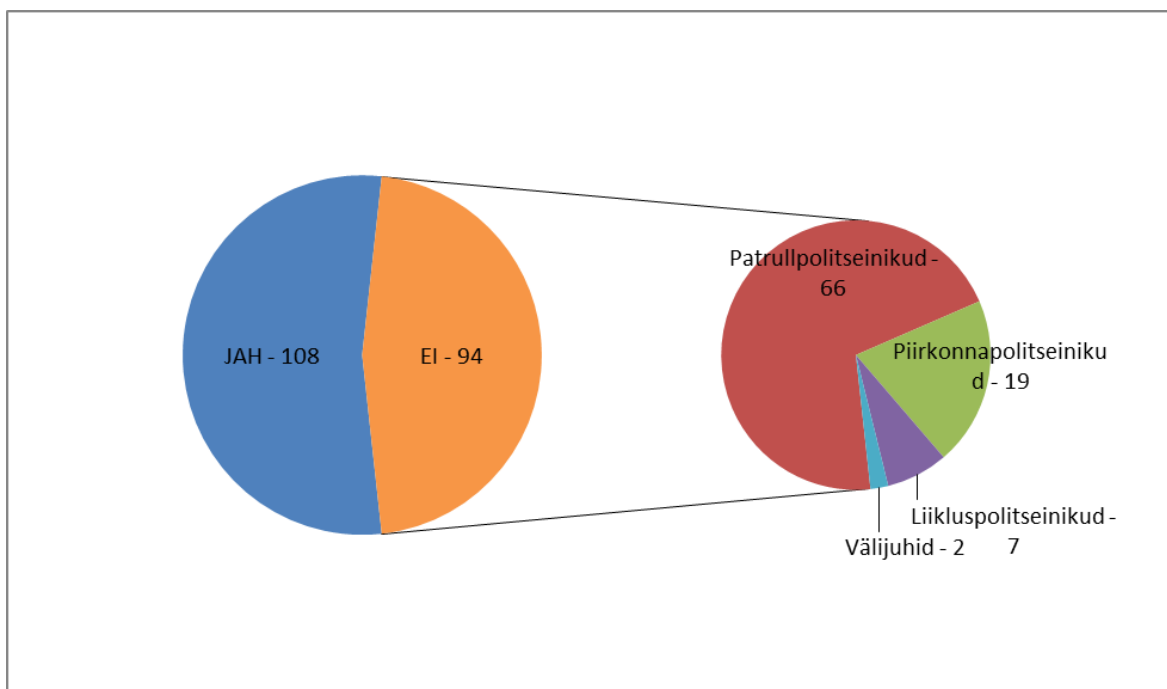

Joonis 5. Küsitlusele vastanute jaotumine ametikohtade järgi.

3.2.2. Ametnike hinnang oma teadmiste kohta Politsei ja piirivalve seadusest

Hetkel politseiametnike tööd reguleeriv PPVS jõustus 01.01.2010 (osaliselt 01.01.2012). Vahetu sunni ja seal hulgas ka tulirelva kasutamist reguleerib PPVSi 4. peatükk. Pärast PPVSi jõustumist viidi politsei struktuuriüksustes läbi koolitused, mille pidid kohustuslikus korras läbima kõik politseiametnikud. Koolitustel tutvustati uut seadust, toodi välja erinevusi võrreldes vana Politseiseadusega ning koolitajad üritasid lühikese ajaga anda uuest seadusest võimalikult hea ülevaade. Samuti toimub ka praegu jätkuvalt erinevaid PPVSi puudutavaid koolitusi ja seadust selgitatakse ka tulirelva treeningutel ning muudel vahetu sunniga seotud koolitustel. Nii 2010nda aasta kohustuslikel koolitustel kui ka edaspidi toimunud koolitustel, seminaridel ja kursustel on pandud politseiametnikele südamele, et hea tervikliku ülevaate PPVSi saab ametnik ainult siis kui ta ka iseseisvalt seadust loeb. Ainult erinevate koolituste ja iseseisva seaduse läbitöötamise koostööl on võimalik PPVS omale politseitöök vajalikult tasemel selgeks teha.

Koguni 46,5 % küsitlusele vastanud politseiametnikest tunnistab, et ei oma piisavalt teadmisi, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle. Nende seas on patrullpolitseinikke (70,2 % - 66 ametniku), välijuhte (2,1 % - 2 ametniku), piirkonnapolitseinikke (20,2 % - 19 ametniku) ja liikluspolitseinikke (7,4 % - 7 ametniku).

Joonis 6. Kas Teie hinnangul on Teie teadmised piisavad, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle?

Autor rõhutab, et tegemist on politseiametnikega, kes oma igapäevaseid teenistusülesandeid täites kannavad endaga kaasas tulirelva ning peavad olema valmis seda ka vajadusel kasutama. Neist ametnikest, kes ei pea oma teadmisi piisavaks omakorda 91,5 % on iseseisvalt PPVSi lugenud.

83,7 % küsitlusele vastanud politseiametikest peab vajalikuks läbi viia täiendavaid PPVSi teemalisi koolitusi, kus põhirõhk oleks tulirelva kasutamisel.

Küsitluse tulemusel selgus, et 88,6 % kõikidest vastanutest on iseseisvalt pärast kohustuslike PPVSi koolitusi seadust lugenud. 11,4 % (23 vastanut) tunnistab, et ei ole seda kordagi teinud. Mittelugemate seast kõige suurema osakaaluga on patrull- ja piirkonnapolitseinikud (vastavalt 11 ja 10 ametnikku). Samuti ei ole pärast koolitust PPVSi

kordagi lugenud üks vanemliikluspolitseinik ja üks kiirreageerija. Mittelugenute seas 14 ametniku on töötanud PPA-s kauem kui viis aastat. Kogu mittelugenute seas on valdavalt tegemist keskeriharidusega ning muukõrgharidusega politseiametnikega – kokku 21 ametnikku. Kahel ametnikul on politseiline kõrgharidus.

Mittepolitseilise kõrghariduse omandanud politseiametnike (ametnikud kellel puudub igasugune politseiline haridus või kes on lisaks muule kõrgharidusele läbinud politseilise täiendõppe) osakaal PPVSi mittelugenud ametnike seas on 43,4 %. Mittepolitseilise kõrgharidusega ametnike seas pole PPVSi pärast koolitust lugenud 26,3 % vastanutest. Politseilise kõrgharidusega ja keskeriharidusega vastanute vastavad protsendid olid 6 % ja 9 %. Seega on mittepolitseilise kõrgharidusega ametnike enesetäiendamise aktiivsus PPVSi seisukohalt oluliselt madalam kui politseilise hariduse omandanud ametnike seas. Viis politseiametniku ei ole PPVSi iseseisvalt lugenud ning ei pea PPVSi koolituste läbi viimist vajalikuks. Samas hindavad nad oma teadmisi piisavaks, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle.

Positiivne on, et PPVSi mittelugenud ametnike seas ei ole ühtegi välijuhti. See annab alust arvata, et Põhja prefektuuri välijuhtide kvaliteet on hea. Vastavalt PPA patrulltegevuse korrale on välijuhi ülesanne muu hulgas juhendada patrulltoimkondade tegevust. Oleks äärmiselt kahetsusväärne kui mõni välijuht täidab oma igapäevaseid tööülesandeid teadmistega PPVSi, mida ta on omandanud ainult ühe mõnetunnise koolituse kaudu. Sellest hoolimata ei pea kaks välijuhti oma teadmisi piisavaks, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle. Mõlemad välijuhid on ajavahemikul 01.01.2010. kuni küsitlusele vastamiseni sooritanud teenistusülesandeid täites ühe hoiatuslasu. Mõlemad välijuhid on omandanud politseilise kõrghariduse ning on töötanud välijuhi ametikohal kauem kui viis aastat. Täiendavaid PPVSi koolitusi peab vajalikuks 70,5 % küsitlusele vastanud välijuhtidest seal hulgas mõlemad eelmainitud välijuhid, kes olid sooritanud hoiatuslasu.

3.2.3. Alates Politsei ja piirivalve seaduse kehtima hakkamisest hoiatuslasu sooritanud politseiametnikud

Küsitlusele vastanutest 11 ametniku on eelmainitud ajavahemiku jooksul sooritanud teenistusülesannete täitmisel hoiatuslasu. See moodustab vastanute koguhulgast 0,05 %. Nende ametnike seas on neli patrullpolitseinikku, kolm välijuhti, kolm piirkonnapolitseinikku ja üks kiirreageerija.

Relva haarasid valdavalt (81,8 %) politseilise haridusega politseiametnikud ja 72,7 % ametnikest olid töötanud politseis kauem kui viis aastat. Kahel juhul oli tegemist mittepolitseilise kõrgharidusega politseiametnikuga, kellest üks oli läbinud politseilise täiendõppe.

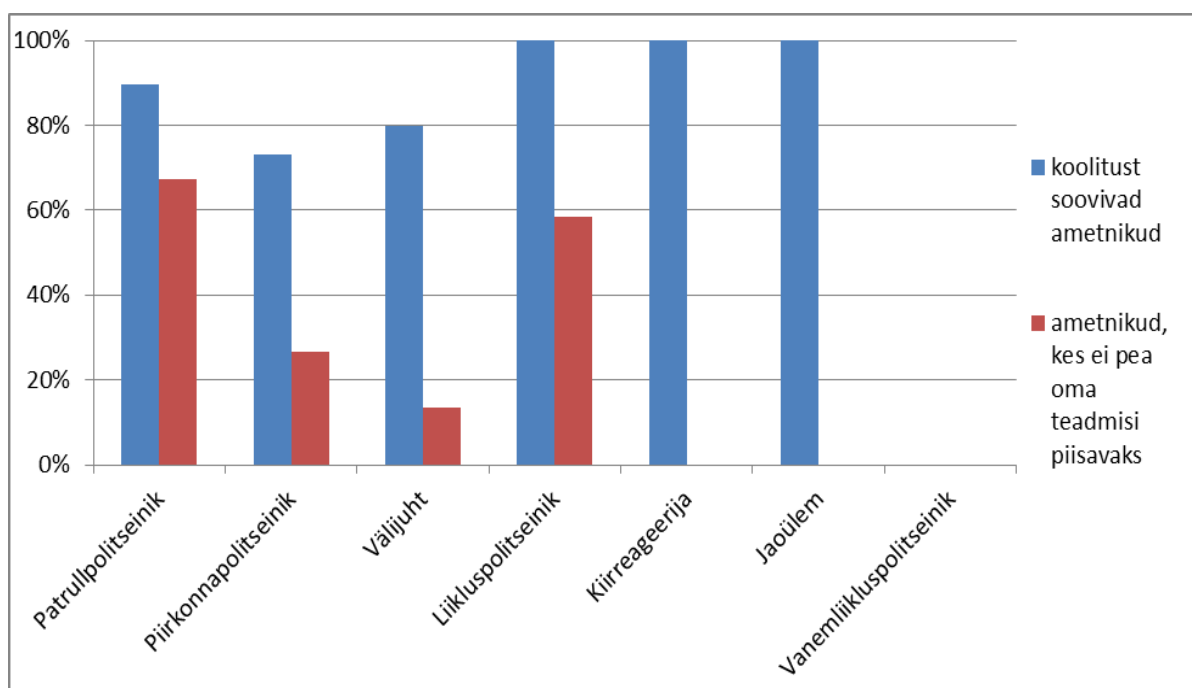
Viis hoiatuslasu sooritanud ametniku tunnistab, et olemas olevad teadmised ei ole piisavad, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle. Positiivne on, et kõik need ametnikud peavad vajalikuks läbi viia täiendavaid PPVSi koolitusi, kus põhirõhk oleks tulirelva kasutamisel. Kolm ametniku peavad oma teadmisi piisavaks ning ei pea vajalikuks osalema täiendavatel PPVSi koolitustel.

Üks ametnik tunnistab, et ei ole PPVSi iseseisvalt lugenud kuid peab oma teadmisi piisavaks. Samas peab ta vajalikuks läbi viia PPVSi koolitusi, kus põhirõhk oleks tulirelva kasutamisel. Ülejäänud kümme ametniku on PPVSi pärast 2010ndal aastal struktuuriüksustes toimunud koolitusi iseseisvalt seadust lugenud.

3.2.4. Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate ametnike Politsei ja piirivalve seaduse teemaliste koolituste vajadus

Küsitlusele vastanute seas on väga kõrge osakaal (83,7 %) ametnike, kes peavad vajalikuks läbi viia PPVSi koolitusi, kus põhirõhk oleks tulirelva kasutamisel. Erinevate ametikohtade kaupa vaadeldes püsib ametnike osakaal üldiselt sama jäädes vahemiku 73,2 % - 100 % (välja on arvatud vanemliikluspolitseinike tulemused, kus vastas üks ametnik ja tema ei pidanud täiendkoolitusi vajalikuks).

Kõrge koolitust soovivate ametnike osakaal on heaks tõestuseks sellest, et Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevatel politseiametnikel on tugev enesetäiendamise soov. Samas kui juurde võtta ametnike osakaal, kes ei pea oma teadmisi piisavaks, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle, selgub, et ametnikud lihtsalt ei ole enda teadmistes kindlad. Eriti muret tekitav on vastav näitaja patrullpolitseinike (67,35 %) ja liikluspolitseinike (58,33 %) seas. Rohkem kui pooled eelmainitud kahe ameti esindajad ei ole oma teadmistes kindlad kuigi kannavad oma igapäevaseid tööülesandeid täites tulirelva.

Joonis 7. Koolitust soovivate ametnike osakaal ja ametnike osakaal, kes ei pea oma teadmisi piisavaks, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle, küsitlusele vastanute seas.

Politsei peatumismärguannete eritamiste osakaal relvakasutamiste üldarvus on aastatel 2009-2012 olnud keskmiselt 41 %. Selliseid sündmusi lahendavad kõige suurema tõenäosusega just patrull- ja liikluspolitseinikud.

Kindlasti tuleb edaspidi keskenduda eelkõige patrullpolitseinike ja liikluspolitseinike koolitamisele. Patrullpolitseinikud teenindavad suure enamuse juhtimiskeskuse poolt edastatud väljakutsetest. Samuti moodustab patrullpolitseinike tööajast väga suure osa

liiklusjärelvalve, mille käigus võib tekkida olukordi, kus on vaja kasutada tulirelva. Liikluspolitseinikud teostavad valdavalt ainult liiklusjärelvalvet ning teenindavad liiklusalaseid väljakutseid. Nagu patrullpolitseinikud võivad ka liikluspolitseinikud sattuda liiklusjärelvalvet teostades olukordadesse, kus on vaja kasutada tulirelva. Loomulikult on aga hea ja laiapõhjalise politseilise eriettevalmistuse oluliseks põhimõtteks anda vajalikke teadmisi kõikidele välitööd tegevatele ametnikele. Seetõttu tuleks koolitustele lisaks patrull- ja liikluspolitseinikele kaasata ka piirkonnapolitseinike ja noorsoopolitseinike, kes olenevalt jaoskonna sisesest töökorraldusest osalevad ka vähem või rohkem välitöös (s.h. ka patrullis väljakutseid teenindamas). Kiirreageerijatele ja jaoülemate teadmised on tõenäoliselt tööiseloost lähtuvalt ühed paremad ning nende koolitamine peab olema üksusepõhine.

3.3. Küsitlus korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvataktikatalituse vaneminstruktorite seas

Vaneminstruktorid on ühisel arvamusel, et suur ebakorreksete hoiatuslaskude osakaal tuleneb suuresti ametnike teadmatusest, mis on otseses seoses PPVSi mittetundmisega. Seejuures leiti, et just hoiatuslasu temaatika on just see valdkond, mis tekitab kõige rohkem segadust. Ametnikud ei oska hinnata tulirelvakasutamise õiguspärasust ning sellest tulenevalt tehakse ka palju vigu tulirelva kasutamise eest hoiatamisel.

Samuti toodi välja asjaolu, et praegune PPVS on paljude politseiametnike jaoks keeruline ning raskesti arusaadav. Varem oli Politseiseaduses konkreetselt välja kirjutatud, millistel juhtudel võib tulirelva kasutada ja millal ei või. Hetkel see niimoodi ei ole ning paljud on ikka veel oma mõtetega vanas Politseiseaduses. Ametnikud ei suuda leppida olukorraga, kus jäetakse nende endi otsustada ja hinnata tulirelva kasutamise õigus. Kui sidususe loomist ei teki seadusandluse ja reaalse situatsiooni vahel tekib ametnikul ebakindlus ning seega on ka suurem tõenäosus eksida.

Samuti tekitab segadust, kas hoiatuslask on tulirelva kasutamise eest hoiatamine või juba tulirelva kasutamine. Taktikalise poole pealt toodi esile, et politsei peatumismärguande eiramise situatsioonides ametnikud ei arvesta, et hoiatuslasku on väga raske kuulda eesliikvas sõidukis olles. Üks instruktor leidis, et tulirelva kasutamise sobilikkuse üle

sõiduki sundpeatamise olukordades võiks pikemalt arutleda ning võib-olla võiks selline võimalus üldse ära kaduda.

Koolitustel osalemise aktiivsus on instruktorite sõnul keskmine. Üldjuhul täitub vähemalt 50 % kohtadest. Kuid kindlasti ei ole see piisav, et saavutada head teadmiste ja oskuste taset.

Arvamused hoiatuslasu mõiste sisustamise üle PPVSis olid erinevad. Kaks instruktorit arvavad, et oleks mõistlik seadust täiendada mõistega hoiatuslask. Üks neist pakkus välja, et miks mitte sisustada ära ka mõiste juhulask. Seaduse mitmeti tõlgendamine ja ebaselgus on paljude probleemide põhjuseks. Üks instruktor jäi aga konservatiivsemale seisukohale ning arvas, et see ei tooks vajalikku selgust seadusesse ja pigem peaks panustama täiendavatele treeningutele. Näiteks kaasuste lahendamised ja reaalseste situatsioonide läbimängimised.

KOKKUVÕTE

Uurimistö algfaasis seatud uurimisülesanded viia läbi uurimus PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate ametnike ja PPA korrakaitsepolitseiosakonna operatiivbüroo politsei turvatakatalituse vaneminstruktorite seas ning võrdleva analüüsi läbi viimine Eesti Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi ja Soome vabariigi politseiametnike tulirelva kasutamist reguleerivate seaduste seas said töö käigus edukalt teostatud.

Uuringu valimisse kuulus kokku 353 politseiametniku Põhja prefektuuri korrakaitsebüroost ning neli vaneminstruktorit politsei turvatakatalitusest. Küsimustele vastas 202 politseiametniku Põhja prefektuurist ja kolm vaneminstruktorit.

Probleemi lahendamiseks ja eesmärgi täitmiseks püstitas autor kolm uurimisküsimust. Kõik need küsimused said töö käigus ka vastused. Analüüsi tulemusel selgus, et sündmused, kus sooritatakse üks või mitu hoiatuslasku moodustavad tulirelva kasutamise juhtumite üldarvust 64 %. Sündmused, kus sooritati ainult hoiatuslask ilma järgneva lasuta subjekti või objekti pihta moodustavad juhtumite üldarvust 45,4 %. Olukordades, kus politseiametnikud piirdusid vaid hoiatuslasu sooritamisega oli 53,3 % sooritatud hoiatuslaskudest juriidiliselt või taktikaliselt ebakorrektsed.

Saksamaa Liitvabariigis on politseiametnike õigused ja kohustused tulirelva kasutamisel igas liidumaas sätestatud eraldi. Sellegipoolest on hoiatuslask sätestatud enamusest liidumaades. Baieri, Baden-Württembergi, Bremeni, Hamburgi, Hesseni, Alam-Saksimaa, Nordrhein-Westfaleni, Rheinland-Pfalzi, Saarimaa, Saksimaa, Saksi-Anhalti ja Tüüringi liidumaade vastavates seadustes on hoiatuslask sisustatud järgnevalt - ähvarduseks tulirelvakasutamise eest loetakse ka hoiatuslasu sooritamist (saksa keeles *Als Androhung des Schusswaffengebrauchs gilt auch die Abgabe eines Warnschusses*). Mecklenburg-Vorpommerni ja Schleswig-Holsteini liidumaad on asendanud sõna ähvardus (saksa keeles *Androhung*) sõnaga hoiatus (saksa keeles *Warnung*). Baden-Württembergi liidumaa Politseiseaduses tulirelva kasutamise hoiatamise viisi ja vormi eraldi sätestatud ei ole.

Soome Vabariigi politseiseaduses mõistet hoiatuslask eraldi sõnastatud ei ole. Samuti ei ole hoiatuslask sõnastatud 01.01.2014. jõustavas uues Politseiseaduses. Ka Soome Relvaseaduses pole sellist mõistet.

Uurimuses osalenud PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevatest politseiametnikust 46,5 % tunnistab, et ei oma piisavalt teadmisi, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle. 83,7 % küsitlusele vastanud politseiametikest peab vajalikuks läbi viia täiendavaid PPVSi teemalisi koolitusi, kus põhirõhk oleks tulirelva kasutamisel. 11,4 % politseiametnikest tunnistab, et ei ole pärast 2010nda aasta kevadel toimunud PPVSi koolitusi kordagi PPVSi iseseisvalt lugenud. Turvataktikatalituse vaneminstruktorid olid üksmeelselt seisukohal, et politseiametnike teadmised tulirelva kasutamise valdkonnas ei ole piisavad. Samuti toodi välja, et kõige rohkem tekitab segadust just hoiatuslaskude sooritamisega seonduv.

Vaneminstruktorid tegid mitmeid ettepanekuid kuidas võiks olukorda parandada alates koolituskava täiendamisest kuni seadusemuudatusteni. Töö autor on jätkuvalt seisukohal, et Saksamaa Liitvabariigi liidumaade eeskujul tuleks sisse viia täiendus PPVSi ning sisustada mõiste hoiatuslask. Selgelt sisustatud mõiste lihtsustab politseiametnike tööd ning lisab enesekindlust kriitiliste situatsioonide lahendamisel.

Käesolev lõputöö annab hea ülevaate Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate politseiametnike teadmistest tulirelva kasutamise valdkonnas. Märkimist väärib asjaolu, et lõputöö näol on tegemist esimese Eesti keelse uurimusega, kus keskset käsitlemist leidis hoiatuslaskuga seonduv. Seda tööd on kindlasti võimalik edaspidi kasutada erinevate turvataktika alaste koolituste ettevalmistamisel.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Autor hat in der Anfangsphase der Forschung die Ziele für die Durchführung der Studie beschreibt. Das erste Ziel war die Durchführung einer Umfrage unter den Feldarbeitern (in der Abteilung uniformierte Polizei) des nördlichen Präfektur der Polizei- und Grenzschutzbehörde (auf Estnisch Politsei- ja Piirivalveamet – PPA) und unter den Polizeiausbildung Experten der PPA. Das zweite Ziel war das schreiben einer vergleichenden Analyse über die verschiedene Gesetze für Schusswaffen gebrauch in der Polizei von der Republik Estland, der Republik Finnland und der Bundesrepublik Deutschland. Insgesamt an 353 Polizisten und an vier Experten würde die Umfrage gesendet. Aus dem Polizisten beantworteten die Umfrage 202 Beamte und aus dem Experten drei Beamte.

Für die Lösung der Probleme und Ausführung der Ziele hat der Autor drei Fragestellungen gesetzt:

- 1) Wie viele Warnschüsse werden von den Polizeibeamten in Estland abgegeben und wie viele davon sind rechtlich oder taktisch fehlerhaft?
- 2) Wie ist der Warnschuss rechtlich reguliert in den Deutschen und Finnischen Gesetzen?
- 3) Ist das Wissen um dass Polizei und Grenzschutzgesetz (auf Estnisch Politsei ja piirivalve seadus – PPVS) der Beamten des nördlichen Präfektur der PPA ausreichend um zu entscheiden wenn Schusswaffengebrauch rechtlich in Ordnung ist?

Alle Fragen wurden während der Forschung beantwortet. Die Analyse ergab, dass Situationen in denen eine oder mehrere Warnschüsse durchgeführt waren, bilden 64% der Gesamtzahl der Fälle der Verwendung von Schusswaffen. Situationen wo nur Warnschüsse vorkommen und wo kein Schuss an einen Objekt oder Subjekt erfolgt bilden 45,4% der Gesamtzahl der Fälle. In Situationen, in denen Beamte nur Warnschüsse abgefeuert haben, waren 53,3% der Warnschüsse rechtlich oder taktisch fehlerhaft.

Der Warnschuss ist in den Gesetzen der Deutschen Bundesländer meist erwähnt und ist vergleichend zu den Estnischen Gesetzen sehr klar reguliert. In Finnland ist das so wie in

Estland – die Verpflichtung zu warnen ist Pflicht, aber der Warnschuss gilt nicht als Warnung vor Schusswaffengebrauch. Jedenfalls ist der Warnschuss nicht erwähnt in den Gesetzen in Estland und Finnland.

Die Umfrage ergab dass die Beamten sich nicht sicher sind wenn es um die Rechte des Schusswaffengebrauchs geht und damit auch ist es unklar wenn man einen Warnschuss abgeben darf und wenn nicht. Die Experte bestätigten dass die Teilnahme an Training und Ausbildung mittelmäßig ist und dass Wissen der Beamten könnte besser sein. Zwei von Drei Experten wähen der Meinung das der Konzept Warnschuss müsste in der PPVS reguliert sein.

Der Autor der Forschung ist auch an der Meinung dass der Warnschuss reguliert sein müsste. Das würde das verstehen der Regulationen einfachen und ein klares und einfaches Gesetz gibt mehr Selbstsicherheit für die Beamten die in der Patrouille eine Schusswaffe bei sich tragen.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Kalev, A. 2003. Politseinik tulejoonel. Tallinn
- Kotter, M. 2009. PPA tulirelva kasutamise memo I kv 2009
- Rahe, A. 2009. PPA tulirelva kasutamise memo II kv 2009
- Rahe, A. 2009. PPA tulirelva kasutamise memo III kv 2009
- Rahe, A. 2010. PPA tulirelva kasutamise memo IV kv 2009
- Rahe, A. 2010. PPA tulirelva kasutamise memo I kv 2010
- Rahe, A. 2010. PPA tulirelva kasutamise memo II kv 2010
- Rahe, A. 2010. PPA tulirelva kasutamise memo III kv 2010
- Rahe, A. 2011. PPA tulirelva kasutamise memo IV kv 2010
- Rahe, A. 2011. PPA tulirelva kasutamise memo I kv 2011
- Rahe, A. 2011. PPA tulirelva kasutamise memo II kv 2011
- Rahe, A. 2011. PPA tulirelva kasutamise memo III kv 2011
- PPA Turvataktika komisjon 2012. PPA tulirelva kasutamise memo IV kv 2011
- PPA politsei turvataktika talitus 2012. Politsei tulirelva kasutamise analüüs I poolaasta 2012
- Aeg, R. 2008. Politseipeadirektori 16.04.2008. a kiri
- Teder, I. 2010. Õiguskantsleri 26.08.2010 kiri nr 6-1/081093/1005106
- Hirsnik, E. 2009 Vaenu õhutamise süüteo koosseisuga kaitstav õigushüve. Juridica, 1, 47-58.
- Politsei- ja Piirivalveameti interneti sisevõrk
- Soome politsei vahetu sunni rakendamise õigused Soome politsei internetileheküljelt
<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/086F908A07BB9A82C2256BC900418902?opendocument> välja otsitud 02.03.2013.
- Prof. dr. Lorei, C. 29.09.2012. Statistiken zum polizeilichen Schusswaffengebrauch in Deutschland. Schusswaffeneinsatz.de
http://www.schusswaffeneinsatz.de/Statistiken_files/Statistiken.pdf välja otsitud 19.12.2012.

KASUTATUD ÕIGUSAKTID

- Politsei ja piirivalve seadus 06.05.2009, jõustunud 1.01.2010 – RT I 2009, 26, 159 ... RT I, 31.12.2012, 7
- Relvaseadus 13.06.2001, jõustunud 31.03.2002 – RT I 2001, 65, 377 ... 29.06.2012, 40
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland 23.05.1949, jõustunud 23.05.1949 – BGBl 1949, 1...BGBl I, 2012, 1478
- Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Polizei 14.09.1990, jõustunud 1.10.1990 – GVBl 1990, 18, 397 ... GVBl 2011, 25, 689
- Polizeigesetz (Baden-Württemberg) 13.01.1992, jõustunud 01.02.1992 – GBl 1992, 1, 1 ... GBl 2012, 18, 657
- Bremisches Polizeigesetz 21.03.1983, jõustunud 01.05.1983 – Brem. GBl 1983, 141 ... 2012, 160
- Gesetz zum Schutz der öffentlichen Sicherheit und Ordnung (Hamburg) 14.03.1966, jõustunud 01.04.1966 – HmbGVBl 1966, 77 ... 2012, 510
- Hessisches Gesetz über die öffentliche Sicherheit und Ordnung 14.01.2005, jõustunud 1.02.2005 – GVBl 2005, 2, 14 ... 2012, 27, 581
- Gesetz über die Aufgaben, Befugnisse, Organisation und Zuständigkeit der Polizei im Land Brandenburg 19.03.1996, 01.04.1996 – GVBl 1996, 7, 74 ... 2011, 10, 1
- Gesetz über die öffentliche Sicherheit und Ordnung in Mecklenburg-Vorpommern 25.03.1998, jõustunud 01.05.1998 – GVOBl 1998,335 ... 2011, 246
- Niedersächsisches Gesetz über die öffentliche Sicherheit und Ordnung 19.01.2005, jõustunud 01.02.2005 – Nds. GVBl 2005, 9 ... 2012, 566
- Polizeigesetz des Landes Nordrhein-Westfalen 25.07.2003, jõustunud 01.09.2003 – GV. NRW. 2003, 441 ... 2012, 670
- Polizei- und Ordnungsbehördengesetz (Rheinland-Pfalz) 10.10.1993, jõustunud 01.12.1993 – GVBl 1993, 595 ... 2011, 427
- Saarländisches Polizeigesetz 26.03.2001, jõustunud 01.05.2001 – Amstbl 2001, 1074 ... 2010, 1406
- Polizeigesetz des Freistaates Sachsen 13.08.1999, jõustunud 1.09.1999 – SächsGVBl 1999, 466 ... 2008, 940
- Gesetz über öffentliche Sicherheit und Ordnung des Landes Sachsen-Anhalt 23.09.2003, jõustunud 01.11.2003 – GVBl. LSA 2003, 214 ... 210, 340

Allgemeines Verwaltungsgesetz für das Land Schleswig-Holstein 02.06.1992, jõustunud

01.07.1992 – GVBl. Schl.-H. 1992, 243 ... 2012, 749

Thüringer Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Polizei 4.06.1992, jõustunud

01.07. 1992 – GVBl. 1992, 199 ... 2012, 482

Gesetz über den unmittelbaren Zwang bei Ausübung öffentlicher Gewalt durch

Vollzugsbeamte des Bundes 10.03.1961, jõustunud 01.04. 1961 – BGBI. 1961, 165

... 2006, 2407

Poliisilaki 07.04.1995, jõustunud 01.10.1995 – 493/1995 ... 126/2011

Poliisilaki 22.07.2011, jõustub 01.01.2014 – 872/ 2011

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Tulirelva kasutamise juhtumite arv teenistusülesannete täitmisel ajavahemikul 01.01.2009-30.06.2012.....	9
Joonis 2. Tulirelva kasutamise erinevad teenistusülesannete täitmisel ajavahemikul 01.01.2010-30.06.2012.	11
Joonis 3. Tulirelva kasutamised kokku võrdluses politsei peatumismärguande eiramistega seotud juhtumitega, kus on kasutatud tulirelva aastatel 01.01.2009-30.06.2012.	13
Joonis 4. Küsitlusele vastanute osakaal võrdluses küsitluse valimiga.....	22
Joonis 5. Küsitlusele vastanute jaotumine ametikohtade järgi.	23
Joonis 6. Kas Teie hinnangul on Teie teadmised piisavad, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle?.....	24
Joonis 7. Koolitust soovivate ametnike osakaal ja ametnike osakaal, kes ei pea oma teadmisi piisavaks, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle, küsitlusele vastanute seas.	27
Tabel 1. Relvakasutamised inimese vastu Saksamaa politseiametnike poolt aastatel 2002-2011.	17

LISA 1 VEEBIPÕHINE KÜSITLUS EFORMULAR.COM KESKKONNAS

Head vastamist!

- *1. Mis ametikohal Te töötate? Patrullpolitseinik
 Välijuht
 Liikluspolitseinik
 Vanemliikluspolitseinik
 Kõrreageerija
 Jaoulem
 Piirkonnapolitseinik
- *2. Kui kaua Te olete oma praegusel ametikohal töötanud? Vähem kui aasta
 1-5 aastat
 6-10 aastat
 11-15 aastat
 16-20 aastat
 rohkem kui 20 aastat
- *3. Kui pikk on Teie tööstaaž? Vähem kui aasta
 1-5 aastat
 6-10 aastat
 11-15 aastat
 16-20 aastat
 Rohkem kui 20 aastat
- *4. Mis on Teie haridustase? (vajadusel vali mitu varianti) Keskaridus
 Keskerharidus
 Politseiline kõrgharidus
 Muu kõrgharidus
 Muu kõrgharidus + politsei täiendõpe (nn. KHR)
 Muu
- Kui eelnev vastus oli muu siis palun kirjutage oma haridustase
- *5. Mitu korda olete Te alates 01.01.2010 sooritanud hoiatuslasu teenistusülesannete täitmisel? 0
 1
 2
 3
 4
 5 või rohkem
- *6. Kas olete pärast 2010ndat aastal struktuuriüksustes toimunud Politsei ja piirivalveseaduse (PPVS) koolitusi iseseisvalt PPVSi lugenud? Jah
 Ei
- *7. Kas Teie hinnangul on Teie teadmised piisavad, et tööülesandeid täites otsustada teenistusrelva kasutamise seaduspärasuse üle? Jah
 Ei
- *8. Kas Teie hinnangul on vaja läbi viia täiendavaid tulirelva kasutamist puudutavaid PPVSi koolitusi? Jah
 Ei

saada

See vorm on koostatud kasutades küsitluste, ankeetide ja uuringute koostamise teenust eFormular.

LISA 2 KÜSITLUS KORRAKAITSEPOLITSEIOSAKONNA OPERATIIVBÜROO POLITSEI TURVATAKTIKATALITUSE VANEMINSTRUKTORITELE

Tere! Mina olen Sisekaitseakadeemia Politsei- ja Piirivalvekolledži üliõpilane ning Lääne-Harju politseijaoskonna politseiametnik Herman Toom ning kirjutan lõputööd teemal „Hoiatuslask: regulatsioonid, politseiametnike ettevalmistus ja juhtumite analüüs“. Lõputöö kirjutamise käigus olen juba läbi viinud küsitluse PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevate ametnike seas. Ekspertarvamuse saamiseks antud teemas palun Teil vastata alljärgnevale küsimustikule.

Küsitluse läbiviimiseks PPA instruktorite seas on saadud luba PPA uurimistööde komisjoni 19.12.2012 kirjaga nr 1.1-14/104-2.

1. Ajavahemikul 1.01.2010 kuni 31.06.2012 sooritasid politseiametnikud üle Eesti 15 juhtumi lahendamise puhul ühe või mitu hoiatuslasku (lasku subjekti või objekti pihta ei järgnenud). Hilisemal analüüsil on selgunud, et koguni seitsmel juhul ei olnud politseiametnikul seadusliku alust tulirelva kasutada ning kahel juhul oli hoiatuslask sooritatud taktikaliselt ebakorrektselt (nt. situatsioonis, kus subjektile ei olnud kuidagi võimalik hoiatuslasku kuulda). Millest on Teie hinnangul tingitud nii suur ebakorreksete hoiatuslaskude osakaal?
2. PPA Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo välitööd tegevatest ametnikest 46,5 % ei pea oma teadmisi piisavaks, et tööülesandeid täites otsustada tulirelva kasutamise seaduspärasuse üle. Kuidas hindate politseiametnike (kõikide valdkondade esindajad kogu PPA-s) teadmisi PPVSis (täpsemalt tulirelva kasutamise kohta pealt)?
 - a. Kas teadmised on piisavad?
 - b. Mille vastu eksitakse kõige enam?
 - c. Mis tekitab kõige enam segadust?
 - d. Milline on koolitustel osalemise aktiivsus? (lasketreeningud, äkkrünnaku koolitused, pehme kilbi koolitused, tugirelva koolitused jne)
3. Enamustes Saksamaa Liitvabariigi liidumaade (14 16-st) politseiseadustes on lisatud tulirelvakasutamise peatükki järgnev lause: „Ähvarduseks (hoiatuslask) tulirelvakasutamise eest loetakse ka hoiatuslasku sooritamist“. Kas Teie arust peaks PPVSis olema sisustatud mõiste hoiatuslask?
 - a. Kui jah, siis millisel kujul?